

ХАРИЗМАТИЧНІ ЯКОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ – ІНСТРУМЕНТ СТВОРЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Наталія Наталевич

Особистість викладача – головний фактор успішності використання методів освічення, навчання, переконання; особливо його ерудиція, педагогічна майстерність, мовна культура, стиль життя, манери, міміка, педагогічний такт. Викладач повинен сам щиро вірити в те, в чому переконує вихованця, бути емоційним, одночасно слід уникати фальшивого пафосу, відірваності від конкретних потреб, інтересів людей [1, с.323].

Як зазначав К.Д. Ушинський «Учень – це не посудина, яку потрібно наповнити знаннями, а факел, який треба запалити». Результати, яких ми досягаємо в житті, у великій мірі залежать від того, як ми вміємо знаходити спільну мову з оточуючими нас людьми, наша манера спілкування з ними і як вони на це реагують.

Визначним фактором формування особистості в гармонійному розвитку всіх сил і здібностей є ідея виховання особистості через кращі зразки вітчизняного ретродосвіду. Питання формування особистості через наслідування у психолого-педагогічній літературі розглядали такі вчені як К. Ушинський, А. Макаренко, В. Сухомлинський, Ж. Жубер.

А. Макаренко писав, що справжньою матір'ю, виховуючою, що дає приклад, що викликає любов, захоплення, бажання наслідувати, буде тільки та мати, яка сама живе справжнім повним людським, громадянським життям. Відомий французький письменник Ж. Жубер говорив: «Вихованцям потрібні не повчання, а власні приклади».

Як зазначають науковці, метод прикладу – це спосіб, який використовується для наслідування. Метод прикладу – це метод впливу на свідомість, почуття, поведінку особистості через наслідування, це своєрідна наочність у виховній роботі.

Тож значення харизматичних якостей викладача у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців та досягнення ними високого рівня професійних якостей є актуальним для сучасного вишу.

Деякі психологи вважають харизму вродженою якістю, інші стверджують, що людина може розвинути в собі харизму сама. Харизматичний лідер – це людина, яка може вести не за собою, а вести себе. Бути прикладом для вихованців. Як говорив французький письменник і педагог Жозеф Жубер «Виховувати не повчанням а власним прикладом». Тобто – це людина – господар свого життя, своїх емоцій, навичок, досвіду. Однак, підвищувати свою харизматичність має сенс лише в тому випадку, якщо є бажання самому керувати власним життям і більш ефективно досягати цілей. Якщо ж цих завдань немає, то не потрібна і харизматичність – бути залежним у більшості випадків набагато зручніше і спокійніше. Але стати ефективним керівником, наставником для своїх вихованців – навряд чи. Давати людям мету і вести їх до неї може тільки лідер.

Духовність, позитивне мислення і віра в свої сили і сили кожного вихованця збільшують потужність харизми. І це впливає на оточуючих. В. Сухомлинський, який створив модель школи з гуманними гармонійними стосунками, що відома в сучасній педагогіці як «школа радості» наголошував: «Вірте в талант і творчі сили кожного вихованця!». Ця модель є ефективною і у вищих навчальних закладах.

У контексті формування соціокультурного простору майбутнього фахівця головними якостями викладача визначаємо його харизматичні лідерські здібності [2, с.7].

Учена, професор Л. Кравченко визначає ринковий аспект лідерських здібностей фахівця, наголошує, що „людинознавча культурологічна сутність професійної діяльності сьогодні в першу чергу має виявлятися у формуванні професійної культури, заснованої на розумінні підприємливості й непередбачуваності кожної людини, її прагматичності й зорієнтованості на власний інтерес. Фахівець для того, щоб зрозуміти й керувати іншими людьми, має знати себе і вміти керувати собою, йому необхідне бачення себе як особистості, що володіє лідерськими здібностями, які потребують постійного вдосконалення. Комунікабельність, емпатія, візуальна привабливість, налаштованість на співробітництво, організаторський і творчий потенціал – ті якості, розвиток яких базується на адекватній самооцінці й постійній роботі над собою”

У багатьох людей в уявленні поняття «лідер» – це першість, або посада, яку людина займає. Ми ж говоримо про лідерство внутрішнє як стратегію життя, що допомагає людині досягати більших успіхів, реалізувати себе в повній мірі, можливо впливати на групу, яка шукає собі лідера в певній ситуації. Людина, яка могла б повести за собою і показати приклад. Хоча

харизматичному лідеру вести за собою і не обов'язково. Так як це внутрішнє лідерство. Наприклад: вибір людини вести здоровий спосіб життя – це лідерство. Коли людина може собі сказати – «Ні». Дотримуватися тих речей, які приносять користь (Це і воля і твердість характеру). Займатись постійним вдосконаленням таких показників як якість життя, задоволення від життя, від самовіддачі, від реалізації. Якщо ми будемо ставити мету і будемо її досягати, то і будемо створювати враження харизматичного лідера.

У тлумачному словнику української мови «харизма» визначається як божий дар, милість. Високий авторитет, заснований на винятковому поєднанні лідерства і вміння вести за собою.

Вибір лідера – це прекрасна можливість самовдосконалення. Це тренінг довжиною в життя, це постійний тонус. Можна бути харизматичним для однієї групи людей і не харизматичним для іншої. Та вихованці оцінять як харизматика людину, яка добре робить свою справу, бере на себе відповідальність, починає амбіційні проекти, мотивує студентів до діяльності, допомагає їм, наставляє їх.

Це значить, що кожен має взяти на себе відповідальність за найкращий результат у дорученій йому сфері діяльності, кожен має виконувати свою частину роботи, робити свій вклад у спільну справу. Кожен має бути позитивно налаштованим і одухотвореним. Кожен має викладатись на 100 відсотків, а будь-які зміни розглядати як можливість для покращення ситуації.

Кожна людина, прагнучи досконалості, майстерності, дійсно може проявити себе як лідер і вплинути на соціокультурний простір, покращити, вдосконалити... Зазначимо дві складові: проявляти ініціативу і брати на себе відповідальність. Більше ініціативи – більше відповідальності!

А бути відповідальним за себе, стати господарем самому собі – це не просто. Дуже багато людей стають господарями іншим людям, а собі не господарі. Наприклад, від дитини почули запах тютюну «Ти що палив? Я зараз тобі...» А самі скільки років говорять – «Треба кидати, щось погано себе почуваю» – і не можуть цього зробити.

Тож треба стати господарем собі, керувати собою, своїм життям, своїми емоціями, і після цього з'явиться внутрішнє право керувати іншими людьми. І люди це починають відчувати і тільки в цьому випадку ідуть за лідерами.

Отже, харизма являється не лише невід'ємною частиною образу лідера, а й інструментом впливу та управління, тому мистецтво і техніка створення образу полягає в тому, щоб зрозуміти, що саме є привабливим для інших, пізнати себе і привести у відповідність свій образ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лекції з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник / За ред. В. І. Лозової. – Харків: «ОВС», 2006. – 496 с.
2. Бойко А. М. Кравченко Л. М. Освітній менеджмент як засіб формування педагогічної культури // Культуролог: альманах / Кафедра культурології ПДПУ імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – №1. – 186с.
3. Николаус Б. Энкельманн. Власть мотивации. Харизма, личность, успех. – М.: Интерэксперт, 2005. – 272с.
4. Харизматичный оратор: руководство к курсу «Словесная импровизация» / С. Шипунов. – М.: Локус Стэнди: Университет риторики и ораторского мастерства. 2007. – 288с.
5. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину: Пед. твори в 5 т. / В.О. Сухомлинський // – Київ, Рад. школа, 1976. – Т. 2. – 670 с.
6. Hart L.B. Learning from conflict: a handbook for trainers and group leaders/ – Addison- Wesley, 1981.